Skolinspektionen

Beslut
2012-06-04
Dnr 43-2010:4949

Göteborgs kommun
goteborg@goteborg.se
Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo
askimfrolundahogsbo@afh.goteborg.se
Rektorn vid Västerhedsskolan
maria.serrano-hallberg@askimfrolundahogsbo.goteborg.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Västerhedsskolan i Göteborgs kommun

Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg, Besöksadress Kungsgatan 20
Telefon: 08-586 080 00, Fax: 08-586 080 10
www.skolinspektionen.se

Tillsyn av Västerhedsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Göteborgs kommun åren 2011- 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Västerhedsskolan besöktes av Skolinspektionen den 10 maj 2012.

Helhetsbedömning

På Västerhedsskolan nådde 79 procent av eleverna i årskurs 3 målen för utbildningen i ämnet matematik och 85 procent i ämnet svenska år 2011. Jämfört med måluppfyllelsen 2010 var andelen elever som nådde målen för utbildningen 2011 lägre i ämnet matematik och högre i ämnet svenska.
Vid skolan bedrivs ett kontinuerligt värdegrundsarbete. Det är dock viktigt att planen mot kränkande behandling, tillika likabehandlingsplan, är ett levande dokument som har åtgärder som bygger på kartläggningar av skolans behov och att det finns en redogörelse av genomförda åtgärder från föregående år i den årliga planen. Vid tillsynen framkommer inget annat än att det råder trygghet och studiero vid skolan även om Göteborgs stads brukarenkät och Skolinspektionens enkät till lärarna indikerar att det finns elever som inte alltid känner sig trygga eller finner studiero i skolan.
Några förklaringar till att skolan idag inte ger alla elever möjlighet att klara kunskapskraven i ämnena matematik och svenska kan bland annat relateras till att skolan har ett bristande systematiskt kvalitetsarbete på grupp- och skolnivå. På skolan har en tredjedel av alla eleverna annat modersmål än svenska men inga elever på skolan läser ämnet svenska som andraspråk. På skolan bedrivs ett utvecklingsarbete avseende framtagande av lokala pedagogiska planeringar i förhållande till Lgr 11. Skolan har också utvecklat arbetet med de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen men behöver förbättra de sammanfattande och framåtsyftande delarna. Arbetet med åtgärdsprogram måste förbättras där exempelvis elevens behov tydligt måste framgå av elevens åtgärdsprogram. Inga elever på skolan får studiehandledning på modersmålet som särskilt stöd trots att det finns behov av detta stöd hos flera elever.
Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Västerhedsskolan i Göteborgs kommun, stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo,

måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 2012-09-14 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav (5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11).

Trygghet och studiero

Ordningsregler finns men har inte utarbetats under medverkan av eleverna vid skolenheten.

Det finns inte för skolenheten en plan mot kränkande behandling som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten utifrån en kartläggning avser påbörja och genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Ordningsregler finns och har utarbetats under medverkan av eleverna (5 kap. 5 § skollagen).
- Det finns för skolenheten en plan mot kränkande behandling som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten utifrån en kartläggning avser påbörja och genomföra under det kommande året, och en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen).

Särskilt stöd

Rektor ser inte till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- I de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:
Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Motivering:
Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Rektor beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

Vid intervju med rektor och lärare framkommer att Västerhedsskolan inte anordnar undervisning i svenska som andraspråk för elever som har ett annat modersmål än svenska trots att det finns elever på skolan som behöver det. Elever med annat modersmål än svenska läser enligt kursplanen för ämnet svenska men får stödundervisning i svenska som andraspråk, enligt rektor och lärare. Enligt skolans egen statistik har en tredjedel av skolans elever ett annat modersmål än svenska.

Utredningen visar att utbildningen inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser då skolan inte anordnar undervisning i ämnet svenska som andraspråk, istället för ämnet svenska, för de elever som är i behov av det. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa denna brist.

Författning:
5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

Lgr 11

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:
Ordningsregler finns men har inte utarbetats under medverkan av eleverna vid skolenheten.

Det finns inte för skolenheten en plan mot kränkande behandling som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten utifrån en kartläggning avser påbörja

och genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering:
Enligt skollagen ska det för varje skolenhet finnas ordningsregler. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektor beslutar om ordningsreglerna. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

På Västerhedsskolan finns skolgemensamma ordningsregler. I samtal med rektor framkommer att rektor är osäker på om eleverna har medverkat i processen att ta fram skolans ordningsregler eller varit med och följt upp skolans ordningsregler.

På skolan bedrivs ett värdegrundsarbete. Av dokumentation och i samtal med rektor och lärare framkommer att man på skolan arbetar utifrån en antimobbingmetod. I skolans dokumentation framgår att man på skolan gör kartläggningar och genomför enkäter för att se var elever känner sig otrygga och hur eleverna mår och trivs på skolan. I planen mot kränkande behandling, tillika likabehandlingsplan, framgår hur skolan arbetar med värdegrundsfrågor och samlar in uppgifter kring elevernas trygghet och trivsel. I planen finns dock inga konkreta åtgärder, utifrån kartläggningarna, som man på skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. Inte heller framgår hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Skolans likabehandlingsplan omfattar inga åtgärder som ska påbörjas eller genomföras inom ramen för de skyddade diskrimineringsgrunderna.

Utredningen visar att ordningsregler inte utarbetas under medverkan av eleverna eller följts upp vid skolenheten då skolans elever inte medverkar i framtagandet av skolans ordningsregler. Vidare visar utredningen att skolans årliga plan mot kränkande behandling, tillika likabehandlingsplan, saknar en redogörelse för arbetet med föregående års åtgärder och även saknar konkreta åtgärder, utifrån resultaten i kartläggningen, för att förebygga kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Då det är Diskrimineringsombudsmannen (DO) som utövar tillsyn över diskrimineringslagen och därmed över bestämmelserna om likabehandlingspla-

nen kommer Skolinspektionen att informera DO om att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller diskrimineringslagens krav.

Författning:
5 kap. 5 § skollagen

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:
Rektor ser inte till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering:
Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

I studier av åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår att elevens behov inte tydliggörs i åtgärdsprogrammen utan istället utgår från de långsiktiga och kortsiktiga mål som arbetet med ett åtgärdsprogram ska resultera i. Av åtgärdsprogrammen framgår heller inte när eller hur åtgärdsprogrammen ska följas upp och utvärderas. Varken tid för utvärdering, vem som ska delta vid utvärderingen eller hur åtgärdsprogrammen ska utvärderas finns i åtgärdsprogrammen. I exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår att ansvaret för vissa åtgärder för att tillgodose elevens behov ibland läggs på föräldrar/vårdnadshavare istället för på skolan. Åtgärdsprogrammen saknar överklagandehänvisning och är inte undertecknade (beslutade) av rektor. Rektor berättar att nya mallar är framarbetade centralt i stadsdelen och skolan kommer snart att arbeta utefter dessa mallar.

Utredningen visar att åtgärdsprogrammen inte utarbetas enligt författningarnas krav då de saknar beskrivningar av elevens behov. Vidare framgår inte av åtgärdsprogrammen hur de följs upp och utvärderas, av vem och när. Av åtgärdsprogrammen framgår inte heller att de är beslutade av rektor. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna.

Författning:
3 kap. 9 § skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:
I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering:
Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP) ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisningen i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I dokumentstudier av individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen på Västerhedsskolan framgår att eleverna får omdömen i alla ämnen och i förhållande till kunskapskraven i de olika ämnena. Av omdömena framgår också att det för varje ämne som eleven får omdömen i enligt mallen ska avslutas med en sammanfattande och framåtsyftande del under rubriken "nya mål". I de exempel på IUP med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna inte alltid får framskrivet "nya mål" i alla ämnen där de får omdömen. Inte heller innehåller skolans individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen någon dokumentation som sammanfattar vad eleven, elevens vårdnadshavare och läraren har kommit överens om under utvecklingssamtalet.

Utredningen visar att det i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt då det i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid finns en sammanfattande och framåtsyftande del i varje ämne som eleven får omdömen i. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Författning:
10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:
Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:
Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls och kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I Västerhedsskolans enhetsplaner för åren 2011 och 2012 finns inga resultat av skolans samlade arbete redovisade som underlag för analys och framtagande av åtgärder för skolutveckling. Exempelvis framgår inte skolans kunskapsresultat eller värdegrundsresultat på vare sig grupp- eller skolnivå. På individnivå följs eleverna på Västerhedsskolan upp av respektive lärare. Ingen sammanställning görs dock av det samlade resultatet på grupp- eller skolnivå som skulle kunna användas som underlag för analys för skolutveckling förutom resultaten från de nationella ämnesproven i matematik och svenska för årskurs 3 som dokumenterats separat. I samtal med rektor framkommer att rektorn inte anser sig ha en komplett bild av skolans kvalitetsarbete och rektor kan inte redogöra för hur det systematiska kvalitetsarbetet är upplagt på skolan. Det bristande sambandet mellan skolans enhetsplan och skolans kvalitetsredovisning var ett förbättringsområde i Skolverkets inspektion av skolan år 2005.

Utredningen visar att rektor inte fullt ut tar ansvar för skolans resultat då det på skolan saknas ett systematiskt kvalitetsaberbete vilket ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Författning:
4 kap. 4 § skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Enligt Västerhedsskolans egen statistik nådde 63 procent av alla elever i årskurs 3 kravnivån för de nationella ämnesproven i ämnet matematik och 85 procent i ämnet svenska år 2011. Enligt Skolverkets officiella statisk hade Västerhedsskolan ett bättre resultat på samtliga delprov i ämnena matematik och svenska jämfört med genomsnittet för riket förutom på ett delprov i respektive ämne. Enligt skolans egen statistik nådde 79 procent av eleverna i årskurs 3 målen för utbildningen i ämnet matematik och 85 procent i ämnet svenska. Jämfört med måluppfyllelsen 2010 var andelen elever som nådde målen 2011 lägre i ämnet matematik och högre i ämnet svenska.
Enligt Göteborgs stads brukarenkät 2012 till elever i årskurs 2 på Västerhedsskolan svarade nästan alla elever att det "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra" att eleverna känner trivsel och trygghet och ett bra "bemötande" mellan elever och mellan elever och vuxna på skolan. Svaret inom dessa områden var bättre bland eleverna på Västerhedsskolan än det genomsnittliga resultatet för grundskolorna i Göteborgs stad. Resultatet på Västerhedsskolan hade förbättrats år 2012 jämfört med år 2011.
Alla elever på Västerhedsskolan ges inte möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnena matematik och svenska i årskurs 3. Skolinspektionen pekar i detta beslut på några områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Beskrivning av Västerhedsskolan

Västerhedsskolan är en F-3 skola i stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo. Skolan har åldersblandade klasser och är indelad i ett A- och ett B-spår med två klasser i varje spår, F-1 och 2-3. I varje arbetslag finns det lärare, assistenter och fritidspedagoger. Fem lärare arbetar på skolan. Vid tillsynen var 96 elever inskrivna på skolan varav 18 i förskoleklass. På skolan har det de två senaste åren varit fem olika rektorer. Den nuvarande rektorn är tillförordnad och hade vid tillsynsbesöket varit rektor vid skolan i fyra månader.
Skolan kommer att rivas för att bereda plats åt en ny skola. Nybyggnation är enligt rektor planerad att påbörjas efter innevarande läsårs slut.

Då det är Diskrimineringsombudsmannen (DO) som utövar tillsyn över diskrimineringslagen och därmed över bestämmelserna om likabehandlingsplanen kommer Skolinspektionen att informera DO om att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller diskrimineringslagens krav.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Julie Svane.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Johan Dahl
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).